O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI TA’LIM VA ILM-FAN VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

“O‘ZBEK TILINING GLOBAL MAQOMI VA NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI”

MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA MATERIALLARI

2026-yil
16-oktabr

HURMAT KATEGORIYASINING LISONIY BIRLIKLAR BILAN IFODALANISHI

EXPRESSION OF THE CATEGORY OF RESPECT THROUGH LINGUISTIC UNITS

DOI: 10.52773/tsuull.conf.2026.10.16/YPGD1198

Jurayeva Shaxrizoda Bo‘stonovna
Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti magistranti
Jurayevashaxrizoda70@gmail.com

Annotatsiya. *Mazkur maqolada o‘zbek tilida hurmat kategoriyasining turli sathlarga mansub lisoniy birliklar orqali ifodalanishi aksiolingvistik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Hurmatning grammatik, leksik-semantik hamda paremiologik vositalar yordamida yuzaga chiqishi, ayniqsa, ko‘plik, egalik va kelishik shakllarining kommunikativ-qadriyat mazmunini shakllantirishdagi o‘rni yoritiladi. Shuningdek, hurmat ma’nosini ifodalovchi leksemalarning semantik-pragmatik xususiyatlari va xalq maqollarida aks etgan kattaga ehtirom, ota-onani ulug‘lash, ustozni qadrlash, odob-axloq kabi milliy qadriyatlar tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari o‘zbek tilidagi hurmat ifodalarining nafaqat grammatik yoki semantik hodisa, balki milliy-madaniy qadriyatlarni aks ettiruvchi muhim lisoniy vosita ekanini ko‘rsatadi.*

Kalit so‘zlar: *hurmat kategoriyasi, aksiolingvistika, qadriyat, ko‘plik shakli, egalik shakli, erkalash shakli, leksik-semantik birlik, paremiologik birlik, milliy-madaniy xususiyat, nutq odobi.*

Annotation. *This article analyzes the expression of the category of respect in the Uzbek language through linguistic units belonging to various levels from an axiolinguistic perspective. It highlights the manifestation of respect via grammatical, lexical-semantic, and paremiological means, focusing particularly on the role of plural, possessive, and case forms in shaping communicative-value content. Furthermore, the semantic-pragmatic characteristics of lexemes expressing respect are analyzed alongside national values reflected in proverbs, such as reverence for elders, honoring parents, valuing teachers, and ethical conduct. The research results demonstrate that expressions of respect in the Uzbek language are not merely grammatical or semantic phenomena, but crucial linguistic tools that reflect national-cultural values.*

Keywords: *category of respect, axiolinguistics, value, plural form, possessive form, case, lexical-semantic unit, paremiological unit, national-cultural characteristic, speech etiquette.*

Til jamiyatning tarixiy tajribasi, ma’naviy dunyosi va qadriyatlarini ifodalovchi eng muhim vositalardan biridir. Inson borliqni til orqali anglaydi, baholaydi va o‘z munosabatini boshqa kishilarga yetkazadi. Shu sababli har qanday tilning lug‘aviy va grammatik tizimida muayyan xalqning dunyoqarashi, ijtimoiy munosabatlari hamda axloqiy me’yorlari o‘z aksini topadi. O‘zbek tilida bunday milliy-madaniy mazmunni yorqin namoyon etuvchi hodisalardan biri hurmat kategoriyasidir.

Hurmat insonlar o‘rtasidagi ijtimoiy munosabatni tartibga soluvchi asosiy axloqiy qadriyatlardan hisoblanadi. Ayniqsa, o‘zbek xalqining an’anaviy muomala madaniyatida kattalarni e’zozlash, ota-onani ulug‘lash, ustozni qadrlash, mehmonni izzat qilish, kichikka mehr bilan munosabatda bo‘lish kabi me’yorlar muhim o‘rin tutadi. Mazkur qadriyatlar faqat xulq-atvor shakllarida emas, balki kundalik nutqda qo‘llanadigan grammatik va leksik birliklarda ham namoyon bo‘ladi.

Aksiolingvistika til birliklarida ifodalangan qadriyat, baho va munosabatlarni o‘rganishga yo‘naltirilgan tadqiqot yo‘nalishidir. Hurmat birliklarini aksiolingvistik jihatdan o‘rganish orqali o‘zbek xalqining kimni yoki nimani qadrlashi, qanday munosabatni ijobiy yoki salbiy deb baholashi, nutqiy odobning qanday mezonlar asosida shakllanganini aniqlash mumkin.

Hurmat kategoriyasining lisoniy birliklar bilan ifodalanishi

O‘zbek tilida hurmat ma’nosi yagona vosita bilan ifodalanmaydi. U morfologik shakllar, leksik birliklar, murojaat shakllari, iboralar, maqol va matallar hamda nutq vaziyatiga bog‘liq boshqa vositalar orqali yuzaga keladi. Bu birliklarning umumiy jihati shundaki, ular so‘zlovchining suhbatdoshga yoki nutq predmetiga nisbatan ijobiy bahosini, ehtiromini, ijtimoiy masofani yoki muayyan odob me’yorini bildiradi.

Hurmat kategoriyasining morfologik ifodasida ko‘plik qo‘shimchasi alohida o‘rin tutadi. O‘zbek tilida -lar qo‘shimchasi asosan birdan ortiq shaxs yoki predmetni ifodalab kelsa-da, ayrim o‘rinlarda hurmat ma’nosini ham bildirib keladi. Masalan, “Onamlar keldilar”, “Tog‘amlarnikiga mehmonga boramiz” kabi gaplarda ko‘plik ma’nosini emas,aksincha, hurmat ma’nosini ifodalab keladi. Ko‘plik shakli -lar hurmat ma’nosini bildirganda egalik qo‘shimchasi ko‘plik

shaklidan oldin keladi, ko‘plik ko‘rsatkichi -lar esa egalik shaklidan oldin qo‘shiladi: opamlar (hurmat) – opalarim (ko‘plik).

Egalik qo‘shimchalari ham hurmat mazmunining shakllanishida muhim vosita hisoblanadi. “Akangiz”, “Dadangiz”, “Ustozingiz” kabi so‘zlarda egalik shakli tegishlilik ma’nosini bildirish bilan birga , muomala jarayonida hurmatni ham ifodalab keladi.

Erkalash shaklidagi -xon kishi ismini bildiruvchi otlarga qo‘shilib erkalash, hurmatlash ma’nosini bildiradi: Umidxon, Ibrohimxon, Zulfiyaxon, Azizaxon.

Hurmatning leksik-semantik ifodasi yanada keng imkoniyatlarga ega. O‘zbek tilida ota, ona, bobo, buvi, aka, opa, amaki, xola, ustoz, domla, muallim kabi birliklar shaxsni nomlash bilan birga, muayyan ijtimoiy va madaniy munosabatlarni ham ifodalaydi. Ayniqsa, qarindoshlik nomlarining biologik qarindoshlikdan tashqarida qo‘llanishi o‘zbek nutqining o‘ziga xos jihatlaridan biridir. Katta yoshdagi begona kishiga “aka” yoki “opa” deb murojaat qilish so‘zlovchining yaqinlik, hurmat va samimiyat munosabatini bildiradi. Shuningdek, “xola” deb keksa ayollarga hurmat bilan murojaat qilishadi: Mana bu joyga o‘tiring,xola.

Hurmatning leksik ifodasida baholovchi birliklar ham muhim. Hurmatli, muhtaram, aziz, qadrli, mo‘tabar kabi sifatlar shaxsga nisbatan ijobiy munosabatni kuchaytiradi. E’zozlamoq, ardoqlamoq, qadrlamoq, ulug‘lamoq, izzat qilmoq, hurmatlamoq kabi fe’llarda esa hurmat va ijobiy baho semasi bevosita ifodalangan.

Hurmat kategoriyasi frazeologik va paremiologik birliklarda ham keng ifodalanadi. Xalq maqollari va matallari ko‘p asrlik tajribaning lisoniy xulosasi bo‘lib, ularda jamiyat tomonidan ma’qullangan xulq-atvor me’yorlari umumlashtiriladi. “Kattaga hurmatda bo‘l, kichikka izzatda bo‘l” maqolida jamiyatdagi avlodlararo munosabatning axloqiy me’yori aniq ifodalangan. “Hurmat” va “izzat” birliklari ijobiy aksiologik qiymatga ega.

“Mehnat qilsang, ko‘ksing tog‘, Hurmat qilsang, ko‘ngling bog‘” – insonni ikki buyuk fazilatga: mehnat va hurmatga undovchi xalq maqolidir. Agar boshqa insonlarni hurmat qilsang, qalbing bog‘day chiroyli,mehr-muhabbatga to‘la bo‘ladi. Hurmat insonning ichki dunyosini obod qiladi.

Paremiologik birliklarda hurmat ko‘pincha hurmatsizlikka qarama-qarshi qo‘yiladi. Kattani mensimaslik, ota-onani ranjitish, yomon muomala qilish kabi holatlar salbiy baholanadi. Shu tariqa xalq maqollari orqali qanday munosabat ma’qullanishi va qanday xatti-harakat nomaqbul ekani umumlashtiriladi. Demak,

maqollar axloqiy tarbiya va ijtimoiy me’yorlarni avloddan avlodga yetkazuvchi vosita hamdir.

Hurmat kategoriyasining aksiologik xususiyati shundan iboratki, u ijobiy baholashning turli darajalarini ifodalashi mumkin. Oddiy hurmat, samimiy ehtirom, chuqur izzat, ulug‘lash va ardoqlash kabi munosabatlar turli lisoniy vositalar orqali farqlanadi. Shu jihatdan hurmat birliklari bir xil ma’noli emas, balki qadriyat darajasi va emotsional kuchiga ko‘ra ham farqlanadi.

O‘zbek tilidagi hurmat ifodalarining yana bir muhim xususiyati ularning milliy-madaniy xarakterga egaligidir. Ota-ona, bobo-buvi va ustozga nisbatan qo‘llanadigan shakllar xalqning tarixiy xotirasi va ma’naviy qarashlari bilan bog‘liq. Kattalarga salom berish, murojaatda hurmat shakllaridan foydalanish, suhbatdoshni “siz” deb atash, yoshi ulug‘ kishilar haqida ko‘plik shaklidan foydalanish kabi holatlar til va madaniyatning uzviyligini ko‘rsatadi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek tilida hurmat kategoriyasi ko‘p sathli lisoniy hodisa bo‘lib, uning mazmuni morfologik, leksik-semantik va paremiologik birliklarning o‘zaro ta’siri orqali shakllanadi. Ko‘plik shaklining bir shaxsga nisbatan hurmat ma’nosida qo‘llanishi grammatik shaklning aksiologik mazmun kasb eta olishini ko‘rsatsa, egalik va kelishik shakllari kontekst va nutqiy vaziyat bilan birgalikda hurmat mazmunining yuzaga chiqishiga xizmat qiladi.

Leksik-semantik darajada qarindoshlik nomlari, murojaat birliklari, ijtimoiy mavqeni bildiruvchi leksemalar va baholovchi so‘zlar hurmatning mazmuniy asosini tashkil etadi. Paremiologik birliklarda esa kattaga hurmat, kichikka izzat, ota-onani e’zozlash, ustozni qadrlash va odobli muomala kabi qadriyatlar xalqning umumlashgan tajribasi sifatida ifodalanadi. Demak, hurmatning lisoniy ifodasi o‘zbek xalqining milliy mentaliteti va axloqiy qarashlari bilan uzviy bog‘liq bo‘lgan aksiologik hodisadir.

ADABIYOTLAR

1. Hojiyev A. Hozirgi o‘zbek tilida forma yasalishi. – Toshkent, 1979

2. Hojiyev A., Nurmonov A., Sobirov A. Hozirgi o‘zbek tili faol so‘zlarining izohli lug‘ati. – Toshkent, 2001

3. Mahmudov N. Tilning mukammal tadqiqi yo‘llarini izlab... – Toshkent, 2012

4. Mengliyev B. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Tafakkur bo'stoni, 2018

5. Rahmatullayev Sh. O‘zbek tilining izohli frazeologik lug‘ati. – Toshkent: O‘qituvchi,1978.

6. Safarov Sh. Pragmalingvistika. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi,2008.

7. O‘zbek xalq maqollari. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2012.

8. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. 5 jildlik. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006-2008.

MUNDARIJA

KIRISH SO‘ZI		
Sirojiddinov Sh.S.	O‘zbek tilining xalqaro nufuzini oshirish zarurati	**6**
I. O‘ZBEK TILINING JAHON TILLARI TIZIMIDAGI O‘RNI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI		
Xolmanova Z.	O‘zbek tilining jahon tillari tizimidagi mavqeyini belgilashda lingvodidaktikaning o‘rni	**9**
Abdushukurov B.	Alisher Navoiy asarlaridagi qadimgi turkiy fe’llar semantikasi	**16**
Xudoyberdiyev J.	Mahmud Koshg‘ariy – singarmonizmning birinchi nazariyotchisi va ovrupolik olimlarning singarmonizm haqidagi xato qarashlari	**30**
Abdurahmanova M.	Alisher Navoiy merosi psixolingvistik talqinda	**45**
Xolmurodova M.	“Nasoyim ul-muhabbat” asaridagi tabobatga doir ayrim arabcha so‘zlar	**51**
O‘razova I.	Ot frazemalarning grammatik funksiyasi (Alisher Navoiy “Xamsa”sidagi frazemalar misolida)	**56**
Maxkamova D.	O‘zbek tili axborot-kommunikatsiya texnologiyalari	**60**

	terminologiyasi taraqqiyoti va tadqiqi	
Oripova M.	Sinestezik metaforalarda sezgilar interperatsiyasi	**66**
Muratova N.	Tilak va tabrik nutqiy aktlarida kommunikativ taktikaning tanlanish xususiyatlari	**72**
Abdullayeva G.	Folklor diskursida o‘xshatishlarning semantik-struktur va kognitiv tahlili	**78**
Xayrullayeva R.	Kichraytirish-erkalash shakllarining pragmatik ifodalanishi	**86**
Jumaniyozova Ch.	Sifat so‘z turkumida obyektiv va subyektiv belgilarning ifodalanishi	**90**
Abduvaliyeva K.	“Shajarayi turk” asaridagi ba’zi urug‘ nomlarining etnotoponim sifatidagi tahlili	**95**
Mullaboyeva Sh.	O‘zbek tilida o‘xshatishlar asosida estetik bahoning ifodalanishi	**107**
Mamadoliyeva M.	Graduallik kategoriyasining lingvistik tabiati va uning turdosh hodisalar bilan munosabati (Xayriddin Sultonov va Iqbol Mirzo asarlari misolida)	**115**
Mamarasulova M.	O‘zbek tili fonosemantik tahlilining fonologik asoslari	**130**
Siddiqova N.	O‘zbek xalq maqollaridagi eskirgan leksika: tarkibi,	**132**

	variantlanishi va lingvopoetik vazifalari	
Yusupova A.	Konseptlarning metaforik ifodalanishi va tahlil shakllari	**144**
O‘ralova N.	O‘zbek tilshunosligida parsellyatsiya hodisasi, uning sintaktik tavsifi va ega-kesim munosabatidagi o‘rni	**150**
Maxmudova M.	Kelishik kategoriyasining o‘rganilish tarixiga doir ayrim mulohazalar	**158**
Nurmatova S.	O‘zbek tilida rang ifodalovchi birliklarning lingvokognitiv strukturasi va konseptualizatsiya masalalari	**168**
Keldiyorova Z.	O‘zbek tilidagi shikoyat matnlarida nutqiy aktlarning ifodalanishi	**174**
Aliqulova Z.	Toponimlarning axborotni saqlash va uzatish xususiyatlari	**178**
Jurayeva Sh.	Hurmat kategoriyasining lisoniy birliklar bilan ifodalanishi	**183**
Karimova U.	Kultegin bitiktoshidagi xarakter-xususiyat bildiruvchi sifatlar tahlili	**188**
II. O‘ZBEK TILINI XALQARO MAYDONDA TARG‘IB QILISH STRATEGIYALARI		
Shamsiyeva M.	Peyzaj matnlari orqali turizmni rivojlantirish istiqbollari	**194**

Jo‘rayeva M.	Matnni tushunishda asar sarlavhasining ahamiyati	**201**
III. GLOBALLASHUV SHAROITIDA MILLIY TIL VA MADANIYATNI SAQLASH MASALALARI		
Ashirboyev S.	Adstrat sharoitidagi turkiy shevalarning o‘zaro ta’siri masalasi	**205**
Farhad Rahimi	Yakşı/ ĥoş, yap/ lap, ķop/ köp/ ĥob, appaķ/ pāk kelimeleri üzerine On the words yakşı/ ĥoş, yap/ lap, ķop/ köp/ ĥob, appaķ/ pāk	**210**
Xakimova M.	O‘zbek tilidagi metaforik konseptuallashtirishning milliy xususiyatlari	**232**
Abbozov O.	So‘x toponimlarining lingvomadaniy xususiyatlari	**238**
Komilova G.	O‘zbek tilida qadriyatlar tipologiyasining lingvistik verbalizatsiyasi	**245**
Xomidova M.	Zamonaviy o‘zbek badiiy matnlarida ertak elementlarining intertekstual xususiyatlari	**253**
Həsənzadə Səmra	Qrammatik metaforun türk dillərində reallaşması (özbək dilinin materiallari əsasinda)	**261**
Davronova Z.	Antroponimik freymlarda registrdan og‘ish fenomini (Cho‘lponning “Kecha va kunduz” romani misolida)	**272**

Tursinbayeva Sh.	Badiiy matnda onomastik birliklarning lingvomadaniy imkoniyatlari	**276**
Bekmuradova I.	O‘zbek tilidagi ijobiy fe’l-atvor leksemalarining semantik tasnifi	**283**
Imomova I.	Fitratning dramatik asarlarida maqollarning qo‘llanilishi va funksional-semantik xususiyatlari	**291**
Turgunboeva D.	Globallashuv sharoitida o‘zbek va ingliz lingvomadaniyatida miqdoriy me’yor	**297**
Amrullayeva M.	O‘zbek tilida inson xarakterini ifodalovchi frazemalarning semantik mikromaydonlari	**305**
Abdug‘afurova A.	Lingvomadaniy kodlarning poetik faollashuvi: Faxriyor va Ulug‘bek Hamdam she’riyati qiyosida	**312**
Muzaffarova Z.	Badiiy matnda qo‘llangan metaftonimik birliklarning kognitiv xususiyatlari	**322**
Jumayeva M.	Son komponentli lug‘aviy birliklarning lingvokulturologik tahlili	**327**
Xolmo‘minova H.	Frazemalarning lingvomadaniy tahlili	**333**
IV. O‘ZBEK TILINI O‘QITISHNING ZAMONAVIY METODLARI VA XORIJIY TAJRIBA		

Xusanova N.	Raqamli ta’lim muhitida o‘qish savodxonligi transformatsiyasi vositasida boshlang‘ich o‘quvchilarning kreativligini shakllantirish	**337**
Mamirova X.	Bolalarda ko‘p ma’noli so‘zlarni o‘zlashtirishning psixolingvistik mexanizmlari va til ta’limiga ta’siri	**344**
Arolova N.	Maktabgacha yoshdagi o‘zbek bolalari nutqida sintaktik tejamkorlik	**351**
Mirnosirova D.	Nutqiy ijod haqidagi nazariy qarashlar talqini	**356**
Nurboboyeva R.	Erta yoshdagi bolalar ta’limida adabiyotning tutgan o‘rni	**363**
Keldiboyeva M.	O‘zbek tili omonimlarini o‘zlashtirishda kontekst va assotsiatsiyaning psixolingvistik roli	**369**
V. TARJIMA VA LINGVOMADANIY ALOQALAR: XALQARO HAMKORLIKNING MUHIM OMILI SIFATIDA		
Mustafa Said Arslan	Türkiye türkçesi ve özbek türkçesi arasindaki yakinliğin öğretimdeki yansimalari: özbek türkçesi öğretiminde karşilaşilan sorunlar ve öneriler	**378**
Kalanova D.	O‘.Hoshimov “Dunyoning ishlari” asarining koreyscha tarjimasida milliy-madaniy realiyalarning berilishi	**389**

Muhammadiyeva D.	Ko‘p tilli parallel korpusning tarjima birliklarini qiyosiy o‘rganishdagi imkoniyatlari	**400**
Abbasova Ş.	Özbek Yazı Dili ve Azerbaycan Türkçesi'nin Ağızlarında Akrabalık Terimleri	**411**
Qarshiyev K.	Badiiy tarjimaning adabiy-estetik tafakkur evolyutsiyasiga ta’siri (Jamol Kamolning tarjimonlik faoliyati misolida)	**418**
Rahimova Z.	Parallel korpuslarning tarjimashunoslik va qiyosiy tilshunoslikdagi ilmiy ahamiyati	**428**
Bozorova S.	Rus tilidagi ayrim gippologik birliklar tadqiqiga doir	**433**
Axmedova N.	O‘zbek va ingliz tillarida ruhiy holat birliklarining semantik farqlari va kontekstual tarjimasi	**442**
Davlatova R.	Sun’iy intellekt asrida inson nutqi, tilni idrok etish va psixolingvistik jarayonlar	**448**
Turdiyeva R.	Ingliz, qoraqalpoq va o‘zbek tillaridagi maqollarda zoonimlarning lingvokognitiv tahlili (“bo‘ri” misolida)	**462**
Ataniyazova S.	O‘zbek va ingliz tillarida mayl, zamon va modallikning muloqot xulqidagi funksional-uslubiy imkoniyatlari	**466**
Sayfiyeva K.	O‘zbek va ingliz fitonim komponentli maqollarida inson	**472**

	konseptining kognitiv metaforik modellari	
Tillayeva O.	O‘zbek va turk maqollarida erkak konseptining semantik maydoni	**485**
Musurmankova Sh., **Abdullayeva D.**	“Ikki eshik orasi” romanidagi murojaat birliklarining lingvomadaniy xususiyatlari va tarjima muammolari	**495**
Abdullayeva M.	Ingliz va o‘zbek maqollarida nutqiy antonimiyaning lingvokognitiv xususiyatlari	**502**
VI. AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA RAQAMLI MUHITDA O‘ZBEK TILINING RIVOJI		
Abjalova M.	O‘zbek tili multikorpusida aksentologik korpus va uning ahamiyati	**513**
Elova D.	O‘zbek normativ-huquqiy matnlarini lingvo-mantiqiy annotatsiyalash mezonlari	**524**
Kasimova Z.	O‘zbek tili iboralar korpusini yaratishning lingvistik va kompyuter asoslari	**534**
Nurullayeva O.	Barqaror birikmalar resurslari va parallel korpus uchun baza tuzish mezonlari	**542**
Musulmonova K.	Lingvistik ekspertologiyada matn identifikatsiyasi bo’yicha ekspert xulosalarini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari	**550**

Umarova Sh.	Kollokatsiyalarni korpus asosida aniqlashning nazariy va metodologik asoslari	**556**
Akramdjanova M.	Parallel korpusning madaniyatlararo kommunikatsiyadagi o‘rni	**564**
Buronova R.	Raqamli muhitda o‘zbek tilidagi neologizmlarning shakllanishi	**570**
Shodmonaliyeva Y.	Sentiment tahlilda tasdiq-inkor emojlarining diskursiv va pragmatik funksiyalari	**576**
Rayimjonova M.	Rauf Parfi she’riyatining leksik-statistik xususiyatlari	**591**
VII. XALQARO TA’LIM DASTURLARI VA O‘ZBEK TILI: IMKONIYAT VA ISTIQBOLLAR		
Mirzəli Məleykə	Azərbaycanda özbək dilinin tədrisi: təcrübə və perspektivlər (bakı slavyan universitetinin timsalında)	**595**
Iskandarova G.	O‘zbek tilini ikkinchi til sifatida o‘rganishda so‘z ma’nolarini o‘zlashtirish	**603**
VIII. O‘ZBEK TILI VA DIPLOMATIYA: XALQARO MUNOSABATLARDA TILNING O‘RNI		
Темирова Б., **Темирова М.**	Кыргыз, өзбек тилдери жана алардын адабий-маданий байланыштардагы ролу	**610**

Nazarov Q.	O‘zbek diplomatik diskursida metaforalarning kommunikativ-pragmatik xususiyatlari	**620**
IX. ILMIY TADQIQOTLAR VA LINGVISTIKADA XALQARO HAMKORLIK MASALALARI		
Berdak Yusuf	O‘zbek tilining shakllanish jarayoni va eski o‘zbek tili terminlari	**626**
Qurbonova M.	Xarizmatik nutq haqidagi nazariy qarashlar talqini	**632**
Umurzoqova M.	Erkin A’zam asarlarida lisoniy shaxs tiplari	**640**
Mirzaali Malika	O‘zbek tılının mavsumıy marosımlar leksıkasıda turkıy areal mavqeyı	**646**
Məmmədova A.	Xarəzm Türkcəsində Və Müasir Özbək Dilində Qohumluq Terminlərində Cins Kateqoriyasinin İfadəsi	**661**
Tuxtasinova M.	L.Z.Budagov lug‘atidagi umumturkiy leksik fond: “tur.” pometali leksemalarning tarixiy-qiyosiy tahlili	**670**
Abdullayeva S.	So‘z yasalishını qıyosıy-tıpologık tadqıq etısh metodologıyası va tahlıl mezonları	**681**
Xasanova G.	Kinesikaning lingvistik tadqiqi: shakllanish tarixi va kommunikativ funksiyalari	**688**

Rajabov N.	O‘zbek tilida ng fonemasining talaffuzi, imlosi va tarixiy taraqqiyoti	**695**
Mirzayeva G.	O‘zbek tilida tovush o‘zgarishlarining neyrolingvistik asoslari	**699**
Arislanova M.	She’riy matnning konseptual tizimi va lingvokognitiv xususiyatlari (Erkin Vohidov ijodi misolida)	**706**
Muhammadiyeva M.	“Shum Bola” qissasidagi ba’zi polisemantik leksemalar tahlili	**717**
Abdullayev G‘.	Fitrat she’riyatidagi turkiy so‘zlarning emotsional-ekspressiv xususiyatlari	**722**
Tursunova S.	Ironiyada implikatura fenomeni va yashirin ma’no mexanizmlari	**726**
Turobova N.	Badiiy diskursda morfologik vositalarning pragmatik xususiyatlari	**737**
Utegenova O‘.	O‘zbek tilida tasviriy ifodalarning badiiy matnda qo‘llanilishi	**744**
Komilova G.	Tarixiy-badiiy matnlar korpuslarini yaratish zarurati va ularni semantik modellashtirish masalalari	**749**
Haydaraliyeva Sh., Mo‘minova M.	O‘zbek tili leksikasining taraqqiyot tamoyillari va semema tushunchasi	**759**

Axmedova M.	Diskurs tushunchasining lingvistik talqini: nazariy yondashuv va ilmiy qarashlar	**768**
Komilova Sh.	Lingvokultrologiyada evfemizm va milliy mentalitet: ayollar nutqi misolida nazariy talqinlar	**774**
Suyunova D.	“Boburnoma” dagi leksik qatlamlarning “Boburiynoma”da badiiy qayta faollashuvi: leksik-semantik va funksional-uslubiy tahlil	**780**
Maqsudaliyeva Y.	Lingvistik ekspertiza va lingvokriminalistik tahlil: nazariya va amaliyot	**786**
Abdurasulova D.	O‘zbek qizlari nutqidagi neonim va slenglarning pragmalingvistik tadqiqi	**792**
Majidova M.	Tibbiy soha rahbarlari kinesik nutqining lingvosomatik tadqiqi	**797**
Abdullayeva I.	Gender qadriyatlarning aksiolingvistik tahlili	**802**
X. O‘ZBEK TILINING OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI VA MEDIA MAKONIDAGI O‘RNI		
Saydaliyeva M.	Kinodiskurs multimediali muloqot tizimi sifatida	**809**
Otaxonova S.	Mediamatnlarda antroponimlarning pragmatik imkoniyatlari	**813**